

ARDEALULUL

ECONOMIC • POLITIC • SOCIAL

ABONAMENTE:

Particulari 1 an 6 luni
500 250
Autorități, bănci și întreprinderi in-
dustriale și comerciale 1000 500
Publicații cm.-patrat Lei 5.

Director:
TRAIAN CHIRILĂ

Redacția și administrația
Str. Minerva No. 7.
CLUJ. TELEFON 444

Balanța financiară

Mulțumită dlui Traian Lalescu, deputat de Oravița, care va fi, probabil raportor general al Bugetului la Cameră, — știți prea bine că aceste însărcinări se hotărăsc în cercurile conducătoare guvernamentale, — avem câteva date interesante, și autentice, cu privire la acest proiect de lege. Cititorii „Ardealului” vor găsi amănuntele dorite în cuprinsul ziarului nostru. Noi ne vom îngădui aici numai unele comentarii prealabile.

Suntem în fața unei situații noi. În dorința sa de a mări salariile funcționarilor, potrivit făgăduelilor făcute, și de a destina toate creditele necesare pentru întreținere și refacerea armatei, guvernul s'a văzut nevoit să redice cifra totală a Bugetului dela 31 miliarde la 38 miliarde lei. Această sporire nu se putea înlătura. Statul s'a văzut pus în fața unor noi îndatoriri, pe cari va fi chemat să le acopere. Cheltuielile sale au crescut în măsura în care s'a crezut necesară o revenire la realitate.

Salariile de mizerie ale slujbașilor publici trebuiau mărite, căci, socotite în lei-aur, ele prezentau câteodată abia a cincina parte din salariile de dinainte de război. De necesitățile armatei nu se putea să nu se țină seama, când de-alungul granițelor Europei se plimbă acel „duh al dezordinei” de care vorbea nu demult, la o masă ofițerească, însuș regele României. Guvernul, chiar să fi vrut, n'avea cum să se sustragă acestor îndatoriri.

Vom avea, deci, un Buget de 38 miliarde lei. Pe noi, cifra nu ne sperie de fel. Dimpotrivă. Suntem de părere, că această sumă, — nu prea exagerată dacă o reducem în lei-aur, — e departe de a înfățișa o icoană adevărată a nevoilor publice.

Un asemenea Buget nu cuprinde decât un fragment din situația noastră financiară reală, căci dl ministru de Finanțe va trebui să înscrie în contul Datoriei publice plata anuităților diferitelor aranjamente cu creditorii României, încheiate în cursul acestui an și va fi nevoit să facă față unor alte obligații către furnizorii săi interni, cari au fost prea mult amânați, chiar în detrimentul creditului de care e firesc să se bucure statul, mai ales când e vorba de întreprinderi particulare și de proprii lui cetățeni.

Pe de altă parte, mai e și situația foarte precară a căilor noastre ferate, a căror administrație, deși a fost proclamată autonomă, va cere dela stat credite importante pentru viitorul an financiar, pentru a asigura cel puțin starea actuală, nu mai vor-

bim de o îmbunătățire, — a transporturilor.

Cu mare greutate, dl Vintilă Brătianu a putut să ne prezinte un proiect de Buget echilibrat, realizând însemnate și poart dureroase economii în gospodăria diferitelor departamente și încercând să umfle, pe ici pe colo, capitolele veuiturilor publice. Dar, cași Bugetele anilor precedenți, și Bugetul pe anul 1926 nu e decât o îndemânică scamatorie financiară, — termenul e cam vulgar dar nu g sim altul mai nimeriți, — care dă celor naivi iluzia unei balanțe în echilibru, pentru că Vinstiernicul nostru s'a ferit dinadins să pună în talerul pasivului toate greutățile pe care la avem de suportat. Cu ele, desigur, balanța s'ar fi răsturnat.

Criza prin care trecem nu va fi remediată cu ajutorul acestor coloane de cifre meșteșugit rânduite. Actualul guvern, a dovedit-o îndesul, n'are la îndemână altă rețetă. Problema rămâne, deci, întreagă, în sarcina guvernului viitor,

Acesta va înțelege, poate, unde stă cheia de boltă a chesțiunii financiare. Cea dintâi datorie a sa va fi de a renunța la actualul regim economic, de a acorda libertatea tranzacțiilor comerciale și de a lucra în vederea unei intensificări a transporturilor și a exportului produselor noastre naționale. Sarcina nu e ușoară, pentru că soluțiile s'găsesc foarte lesne pe hârtie, dar aplicarea lor în lumea realităților se lovește adeseori de dificultăți neprevăzute.

În orice caz, oricare ar fi guvernul viitor, suntem încredințați că nu va lăsa să treacă neobservată disproporția bătătoare la ochi între cifra totală a Bugetului statului și cifra totală a biletelor de bancă aflate în circulație. Va înțelege oricând că nu e normal, ca întreg numerarul emis de Banca Națională, care trebuie să acopere nevoile vieții economice din toată țara, să nu reprezinte nici jumătate din suma înscrisă în Buget numai pentru nevoile statului.

Guvernul actual se mângăie cu iluzia că a mărit lefurile funcționarilor. Dar aceste sporuri de salarii vor aduce, fără îndoială, o nouă scumpire a traiului. În schimb, circulația monetară nu va fi mai mare decât azi, de vreme ce Banca Națională anunță mereu reducerea ei. Se va scumpi, cu alte cuvinte, și leul și marfa.

Să dea Dumnezeu să fim profeți mincinoși, dar ni se pare că acesta e rezultatul la care se va ajunge.

INCOTRO MERGEM?

Suntem siliți să revenim, mereu mai alarmați, mereu mai nedumeriți asupra ajutorului pe care Banca Națională înțelege să-l dea, sau mai bine zis să nu-l dea, vieții noastre economice. Cel mai mare institut de credit din țară, care nu se poate mângâia numai să garanteze, destul de iluzoriu, emisiunea biletelor de bancă în loc să țină seamă de nevoile financiare ale momentului de față și să caute a îndulci greutățile prin care trecem cu toții, face parcă dinpotrivă, luând măsuri de natură a accentua tot mai mult lipsa de numerar și de a agrava pe zi ce merge criza de credit.

Aflăm într'adevăr că Banca Națională a scăzut din nou circulația bancnotelor sale cu încă 125 milioane în ultima săptămână. În același vreme a redus și portofoliul efectelor scontate de ea cu alte 22 milioane. Prin reducerea scontului Băncii Naționale s'a micșorat creditul oferit industriei și comerțului național tocmai atunci când această industrie și acest comerț stagnează tocmai din pricina absenței capitalurilor de investire. Prin scăderea

circulației bancnotelor cu o sumă atât de importantă se împuținează și mai mult numerarul de care se simte atâta nevoie.

Cu drept cuvânt ne interesăm: încotro mergem?

Efectele acestei stări de lucruri se văd. Falimente peste falimente se anunță băncile restrâng conturile curente, și pe piață dobânzile au luat proporții pe care nicio întreprindere serioasă nu le poate suporta. Plutim în plină derută economică. Producția, cu unele mici excepții, stagnează în chip fatal. Tranzacțiile doresc într'o măsură îngrijitoare.

Guvernul actual, ni s'a spus de atâtea ori, urmărește o politică de deflațiune. În modul acesta se crede că puterea de achiziție a leului va crește pe piața internațională în proporția în care se resimte pe piața internă. Socoteala nu zicem o fi justă deși nu s'a dovedit astfel până acum. Dar, ce valoare are o asemenea politică de deflațiune când primul ei efecte paralizarea activității economice în întreaga țară?

Răspunsul îl va da, poate, guvernul viitor.

Bugetul pe 1926

La ministerul Finanțelor s'au încheiat lucrările în vederea alcătuirii noului buget general al statului. Actualul proiect de buget, cu venituri și cheltuieli se cifrează la un total de 38 miliarde.

În această sumă intră bugetul propriu zis al statului cu 29.000.000.000 lei și bugetul Căilor ferate cu 9.500.000.000 lei.

După cum reiese, bugetul general pe 1926 reprezintă față de bugetul general pe 1925 un spor de 6 miliarde 750.000.000 lei.

Această sumă reprezintă la rândul ei, sporurile acordate ministerelor, sporul acordat căilor ferate, alocația datoriei la Banca Națională și alte datorii externe, credite în vederea plății datoriei interaliate și sporul de salarii ce se va acorda funcționarilor.

Ministerelor s'a acordat, în total o sumă de: 1.300.000.000 lei repartizată astfel:

Război: 450 milioane;
R. M. S.: 220 milioane;
Casa Pensiilor: 150 milioane;
Instrucție: 100 milioane;
Finanțe: 100 milioane;
Interne: 60 milioane;
Sănătatea publică: 60 milioane;
Justiție: 30 milioane;
Culte: 10 milioane.
Restul până la 1.3 miliarde s'a împărțit la celelalte departamente. Pentru plata datoriei către Banca

Națională precum și pentru plata datoriei rezultând din diversele aranjamente cu creditorii externi s'a prevăzut suma de 900.000.000 lei.

Pentru plata datoriei interaliate ce ar urma să fie amortizate cu începere din 1926, întrucât până acum nu se știe cum se vor face aranjamentele, nu s'a prevăzut o sumă precisă dar s'a lăsat la capitalul pentru deschidere de credite, o sumă de 1 miliard care, se crede, că va necesita în primul an, amortizarea acestor datorii.

Căilor ferate li s'a acordat un spor de un miliard. Cum toate aceste sume la un loc înglobează suma de 4.200.000. rezultă că, până la suma totală a sporurilor bugetare care e după cum am arătat, de 8.750.000.000, rămâne un disponibil de 2 miliarde și jum.

În ce privește felul cum s'au sporit veniturile bugetului 1926 pentru a se putea acoperi sporul general de cheltuieli de 6.750.000.000 dl. Lalescu ne-a precizat următoarele cifre:

S'au sporit:
Impozitabile directe cu 1 miliard.
Impozitabile indirecte cu 1 miliard.
Veniturile C. F. R. cu 1 miliard.
Veniturile R. M. S. cu 500 milioane.
Veniturile P. T. T. cu 500 milioane.
Venit. timbrului cu 500 milioane.
Restul de 2.250.000.000 se va obține din diverse alte venituri.

Uzina electrică din Cluj

O luptă fără rezultat. - Candidații pentru postul de director al Uzinei electrice. - Politica și gospodăria comunală.

Intreaga presă din Capitală, dar mai ales presa din Cluj, — cum era și firesc, — s'a ocupat în dese rânduri de chestiunea Uzinei electrice din Cluj, care a dat mult de lucru autorităților noastre comunale și a pasionaților vreme îndelungată întreaga opinie publică a acestui oraș.

S'au pus în circulație tot felul de proiecte pentru amplificarea Uzinei electrice, s'au discutat tot felul de oferte s'au propus, — și nu s'au aprobat, — tot felul de contracte, dar până astăzi nu s'a făcut nimic iar lucrurile nu stau cu nimic mai bine decât acum cinci ani.

Lupta dintre anumite cercuri politice ardelenne care urmăreau să concesioneze Uzina electrică din Cluj societății „Ganz“ din Budapesta, și dintre anumiți factori guvernamentali, cari voiau mai degrabă o comercializare prin cointeresare, au împiedicat amplificarea Uzinei făcând să sufere interesele comerțului și industrie locale.

Nu mai amintim aci toate fazele acestei încucate afaceri, dela licitația publicată pe timpul guvernării avrescane și până la ultima propunere de arendare primită din partea societății „Ganz“. Ciocnindu-se atâtea interese și atâtea oferte și criza de curent electric s'a accentuat din an în an.

Un singur om a făcut sforțări uriașe pentru a răzbi printre dificultățile momentului. E d. inginer V. Roată, directorul Uzinei electrice, care a fost mult atacat și mult criticat de cei ce nu știau, s'au nu voiau să știe pricina adevărată a răului. Un fapt e evident. Uzina electrică, în condițiile actuale nu poate furniza orașului tot curentul electric de care acesta are nevoie. Lucrările de amplificare întârzie? Să împartă cu grije curentul să vegheze ca nicio risipă de curent să nu înrăutățească mai mult situația, și să facă toate economiile posibile pentru ca cel puțin strictul necesar să fie asigurat.

Timp de trei ani, d-sa a administrat Uzina electrică, gospodărint-o cu pricepere. E destul să spunem, că de unde acum trei ani Uzina electrică a dat un beneficiu de două milioane, în anul trecut a dat peste șase milioane beneficiu.

Dar, anumiți oameni interesați în cauză au căutat să pună dlui inginer Roată diferite piedici, urzind tot felul de planuri pentru înlăturarea sa. Acum de curând s'a publicat un concurs pentru ocuparea postului de director al Uzinei electrice. Nu însă un concurs deschis, în fața unei comisii, ci un concurs cu prezentări de acte în fața Consiliului comunal.

Ei bine, s'au prezentat la acest concurs peste 14 candidați, dar nici unul — afară de d-l inginer Roată — nu îndeplinește condițiile cerute printre cari cea mai principală este de a avea titlul de inginer electric și de a fi condus în mod efectiv timp de cinci ani o uzină electrică.

D. inginer Roată posedă certificate că a făcut studii strălucite în Franța, unde a făcut și o practică îndelungată, în afară că conduce efectiv Uzinele electrice din Cluj de mai bine de trei ani.

Populația clujană este foarte mulțumită de opera înfăptuită de d-l inginer Roată și la aflarea loviturii pe care unii, sub influența politicianilor, voiesc s'o dea, de igrur că va reacționa.

Scopul urmărit este de îndepărta de la conducerea Uzinei electrice un om muncitor, cinstit și apărător al intereselor obștești, pentru a pune în locul său cine știe ce creație a politicianismului fără nici o pregătire de specialitate.

Sperăm, cu toate aceasta, că într-o atât de importantă chestiune, nu se va hotări cu ușile închise... Cu atât mai mult, cu cât îl credem pe d. Utalea, primarul Clujului, un om perfect onest.

Inventarul Căilor ferate

— Avem 2805 locomotive —

Direcțiunea generală a Căilor Ferate a coordonat de curând toate datele statistice privitoare la materialul rulant, obținute cu ocazia ultimului recensământ al vagoanelor efectuat la 1 Noiembrie.

Reese din statistica încheiată că în prezent parcul căilor ferate posedă:

16.411 vagoane de marfă acoperite bune de utilizat, 11.135 vagoane descoperite și platforme, bune de utilizat și 4038 vagoane ks. de cărbuni utilizabile.

Față de recensământul dela 15 Mai 1925 rezultă că în momentul de față C. F. R. AU ÎN PLUS 960 vagoane acoperite, 22 vagoane ks., pentru transportul cărbunilor și ÎN MINUS 2503 vagoane descoperite și platforme.

Acest minus se explică prin aceea că în ultimul timp s'au înregistrat numeroase accidente care au lăsat urme vizibile în vagoanele descoperite și platforme.

Plusurile sunt rezultate din reparațiunile efectuate vara aceasta, în special la vagoanele acoperite, cari s'au destinat campaniei de transport a cerealelor, nerealizată din nefericire.

Cu toate că numărul vagoanelor descoperite a diminuat în mod simțitor, totuși în cursul lunii Octombrie transporturile în asemenea vagoane au înregistrat un frumos record.

Cifra totală a locomotivelor deosemena a crescut. Avem actualmente 2805 locomotive în stare de funcționare.

— Iudată după aplicarea legii privitoare la noua monedă maghiară, numită pengő, cursurile schimbului monetar străin se vor nota la Bursa efectelor, în loc de a fi fixate oficial la Banca Națională.

Influența Băncii Naționale în chestiunea formării cursurilor schimburilor, se va limita numai la faptul că va salvagarda stabilitatea monedei ungare.

Prin această măsură vor dispărea și ultimele rămășițe ale vechiului regim.

Lipsa de vagoane

Cari sunt neajunsurile actualului sistem de distribuire a vagoanelor. Cum s'ar putea înlătura aceste neajunsuri

Este știut, că una dintre principalele cauze care îngreunează transportul mărfurilor la noi, este lipsa de vagoane, cfr. nedispunând decât de un parc de vagoane foarte redus. Pentruca necesitățile transportului să poată fi totuși satisfăcute Dir. Gen. Cfr. a căutat să soluționeze această chestiune distribuind vagoanele în așa fel încât fiecărei Regionale să i-se atribue un parc de vagoane corăspunzător nevoilor ei. Vom arăta mai jos cum se face distribuirea vagoanelor după acest sistem, relevând totodată și neajunsurile ce prezintă el.

În alte state distribuirea vagoanelor se face de către un birou central de dirijare care are însărcinarea de a acoperi necesitățile zilnice ale fiecărei regiune. La noi activitatea unui astfel de birou este exclusă prin faptul, că majoritatea transporturilor gravitează spre capitală care este izolată de celelalte regiune prin linia muntoasă care împiedică o dirijare zilnică a vagoanelor. Din acest motiv s'a recurs la sistemul actual potrivit căruia fiecărei Regionale i-se atribue o cotă de vagoane stabilită în baza cererilor ce prezintă fiecare Regională.

Acest sistem însă este cu totul greșit și dă loc la o mulțime de neajunsuri, și iată de ce; La distribuirea vagoanelor se iau ca bază depunerile (cererile de vagoane) ce se găsesc la fiecare Regională într'un anumit timp. De regulă din trei în trei luni.) Ori astăzi cereri pe timp mai îndelungat nu se prezintă decât foarte puține dat fiind, că criza de numerar care domnește pe piață împiedică încheierea transacțiilor

comerciale pe un termen mai lung și astfel transportatorii sunt nevoiți a încărca vagoanele cerute în timpul cel mai scurt pentru a putea satisface obligațiile luate prin contract. Un alt neajuns ce prezintă acest sistem este că el dă naștere la multe abuzuri, unele Regionale arătând date neexacte în baza cărora acaparează un număr de vagoane pe care nici nu-l poate utiliza și lipsind astfel de aceste vagoane alte Regionale unde lipsa acestor vagoane este viu simțită și din care cauză sufăr tinuturi întregi. Astfel stând lucrurile ne miră foarte mult faptul că dir. gen. cfr. nu a găsit o altă modalitate pentru soluționarea acestei probleme atât de importantă. De ce dir. gen. cfr., care trebuie să cunoască media de rulaj a fiecărei Regionale precum și încărcările efectuate de fiecare, nu ia ca bază la distribuirea vagoanelor aceste date atribind fiecărei Regionale un număr de vagoane potrivit cu utilizarea (rularea) lor. De ce să se dea un număr mai mare de vagoane unor Regionale cari nu rulează un vagon decât de 2 ori pe lună și de ce să fie lipsite de aceste vagoane alte Regionale cari le rulează de mai multe ori. Nu crede dir. gen. cfr. că ar fi mult mai practic ca distribuirea vagoanelor să se facă potrivit încărcărilor efectuate luându-se ca bază un rulaj stabilit de către dir. gen. cfr.

Noi credem că da, și ar fi timpul ca și dir. gen. cfr. să vadă odată neajunsurile de cari suferă transportul nostru și să caute a adopta un alt sistem mai potrivit pentru înlăturarea acestor neajunsuri.

Concesionare Deltei Dunării

— Două oferte —

Guvernul actual urmărește de multă vreme punerea în valoare a peștelui din Delta Dunării. Aflăm acum din ziarul „Cuvântul“, că Ministerul Domeniilor a primit mai multe oferte în această privință.

Prima este aceea a »Uniunii Centrale a Sindicatelor agricole« la care s'au raliat: »Cooperativele de pescari din Delta și Centrala Cooperativelelor de desfacere din București“.

Această »Uniune« a cerut concesionarea punerii în valoare și exploatarea numai a unei porțiuni din Delta, anume partea situată la sud de brațul Sulina, formând insulele Sf. Gheorghe și Dranov în suprafață de 184000 hectare.

Oferta »Uniunii« spune: Studiul nostru bazat pe lucrările tehnicienilor și capitaliștilor, ne-a învederat că print'un complex de lucrări tehnice și cu un capital de investiție de minimum una sută milioane lei, se pot transforma aceste imense suprafețe astăzi neproductive într'o bogată regiune în culturi de cereale.

Iată acum a doua ofertă. »Sindicatul de Studii agricole condus de dr. Antipa, în unire cu Societatea »Delta Dunării« condusă de d. Themistocle Alexandrescu ajutor de

primar al Capitalei și cu societatea »Frigul« condusă de d. Manolescu Strunga, a cerut în concesionare întreaga delță a Dunării complectată cu lacurile din sudul Basarabiei și cu cele din nordul Dobrogei precum și concesionarea pescuitului la gurile Dunării și în largul Mării Negre, evaluând toate lucrările de punere în valoare a acestei întinderi de peste 800000 hectare la suma de 30 milioane lei, furnizați de toate băncile mari din București interesate în vedere acestei afaceri.

Hotărârea definitivă asupra celor două oferte nu s'a promunțat încă.

— Din plățile efectuate în lunile Septembrie, din a doua anuitate a planului Dawes, României i-a revenit o cotă de 1.346.449 mărci aur în contul despăgubirilor de război.

— Fabrica de bomboane și ciocolată »Melissa«, care era până acum proprietatea unui grup de comercianți în frunte cu d. Mautner, a reușit să încheie un acord cu o bancă din localitate, pe baza căruia capitalul va fi sporit iar fabrica se va transforma în societate pe acții Adunarea generală va avea loc astăzi Duminică 22 Noiembrie.

Legăturile noastre cu străinătatea

Conferința internațională dela Haga - Legăturile de cale ferată între România, Polonia și Cehoslovacia - Un tren rapid București-Drezda-Berlin

Luna aceasta s'a ținut la Haga o importanță conferință internațională de cale ferată, la care au luat parte delegații ai tuturor statelor din Europa, printre cari și Rusia Sovietică. România a fost reprezentată prin d. inginer Miculescu, directorul C. F. R.

Cu acest prilej s'au luat câteva hotărâri importante cu privire la transportul pe căile ferate, cari interesează direct și țara noastră. Iată câteva din aceste decizii:

Un nou accelerat București-Paris

După cum este în deobște cunoscut trenul accelerat No. 201—202 Paris—Zürich—Budapesta—București sosește întârziat în gara de Nord din care cauză pierde legătura cu Constanța.

Pentru a se remedia acest lucru s'a hotărât ținerea unei conferințe la Arad în ziua de 18 Noiembrie, la care să ia parte delegații ai căilor ferate, poliției și vânilor din Ungaria și România, pentru a examina reducerea opririlor la frontieră și accelerarea reviziilor vamale și politienești, după normele practicate la Grigore Ghica Vodă

Legăturile cu Polonia

Trenul polon. corespondenței trenului cfr. expres No. 51—52 a fost accelerat pe parcursul dintre Grigore Ghica Vodă și Katowice.

Ca urmare expresul nos. ru No. 51—52, a trebuit să fie el modificat în sensul că va pleca din București la ora 15.30, va sosi la Cernăuți la ora 4, va pleca de aci la 4.19, va sosi la Grigore Ghica Vodă la 4.59 și va pleca la 5.29, sosind la Berlin la ora 7.24.

În sens invers va sosi la Grigore Ghica Vodă la 1.34, va pleca la 2.14, va sosi la Cernăuți la ora 2.50, va pleca la 3.10 și va sosi la București la ora 15.10 plecând din Berlin la ora 23.21.

Cu această ocazie s'a propus transformarea expresului 51—52 București-Cernăuți în tren accelerat, atașându-i-se și vagoane de cl. III-a, în locul trenului 503—504.

Trenul No. 501—502 va fi transformat în schimb în expres cu opririle și înțelegerea trenului 51—52 iar trenul No. 503—504 va fi mutat cu plecarea dimineața din București, aceasta în vedere că toate trei trenurile ar succeda cu plecarea seara din București.

Soluția care a fost propusă pentru transformarea trenului 51—52 în tren accelerat cu clasa III. ar corespunde și faptului că vagonul A. B. (cl. I. și II.) București—Berlin, a fost înlocuit cu un vagon de dormit.

Nu s'a putut menține și vagonul A. B. București—Berlin, existent astăzi, deoarece tonajul trenului german este maximum.

PLAPOME, saltele, șifonuri, albituri pentru dame și domni mai ieftine numai la **Magazinul Hajnal** să pot procura. Cluj, Calea Reg. Ferdinand No. 1.

Un tren rapid București—Berlin

Una din hotărârile de mare însemnătate a acestei conferințe este înființarea noului tren București—Berlin, care va circula cu începere dela 15 Mai, după următorul itinerar:

București pl. 19.40, Brasov sos. 0.57 pl. 1.17, Teiuș sos. 6.54 pl. 7.17, Arad sos. 12.48 pl. 13.13, Curtici sos. 13.32, pl. 14.32 Locos-haza sos. 14.14 pl. 14.44 Budapesta sos. 18.50 pl. 19.50 Praga sos. 8.27 pl. 9.05 Drezda sos. 13.45 pl. 14.05 și Berlin Anh. B. sos. 17. 14.

Cu acest tren traiecul București—Praga a fost redus la 36 ore 47 m. și la 36 ore 30 m. în sens invers, adică cu 6 ore mai scurt de cât prin Halmei după mersul modificat și cu 9 ore 11 m. după mersul actual.

A rămas de studiat dacă unul din trenuri, fie 201—202, fie trenul nou nu ar putea fi transformat în expres.

București—Praga

Pentru ameliorarea corespondenței București—Praga, prin Halmei s'a stabilit înființarea unei relații între Halmei și Teiuș la corespondența trenului accelerat No. 201—202 în care vor fi încorporate vagoanele București—Praga.

Cu această măsură s'a rezolvit chestiunea relației București—Praga care ani de-a rândul a provocat discuțiuni și tratative.

Traseul București—Praga s'a scurtat cu 3 ore 45 m. iar în sens invers cu 5 ore 20 m. fapt pentru care delegații cehoslovaci dela Haga au adresat delegațiunii noastre viile lor mulțumiri.

Legătura cu Bulgaria

Delegațiunea bulgară la această conferință a cerut creșterea unei legături Sofia—Vidin—Calafat—Craiova spre Occident și București.

Direcția cfr. a prevenit înainte de conferință Serviciul navigației fluviale române, cerându-i avizul asupra cererii legăturii de vapor între Calafat—Vidin.

Răspunsul a fost afirmativ, cu condițiunea ca cfr. și c. f. bulgare să acopere deficitul pe care eventual acest serviciu l'ar da.

În conferința de la Haga s'a decis ca o conferință specială să aibe loc la București între cfr., N. F. R. și C. F. bulgare, la care se va discuta și chestiunea legăturii București—Giurgiu—Sofia.

București—Viena

După lungi desbateri, delegațiunea noastră a reușit să înființeze cursa de vagon-lits București—Cernăuți—Lwow—Viena care fusese suprimată în 1924.

Vagonul va circula de trei ori pe săptămână alternând cu cel de Varșovia, care va circula de trei ori cu începere dela 15 Noiembrie.

Procesul Băncii Agrare

— Respingerea unui incident de strămutare a procesului —

Luni s'a înfățișat pentru întâia oară spre dezbateri în fața Tribunalului din Cluj procesul de daune intentat statului de Banca Agrară. În numărul trecut al ziarului „Ardealul” am făcut un istoric complet al acestei afaceri judiciare, așa încât cititorii noștri știu despre ce e vorba.

Prima înfățișare a fost prezidată, prin tragere la sorț, de d. judecător Moldovanu. Din partea statului s'au prezentat în instanță d. dr. Ion Suci, avocat al statului, și dnii Alexandru Ionescu și Cristea, reprezentanți ai ministerului de finanțe și agricultură.

Înainte de a se intra în judecarea fondului procesului, reprezentantul ministerului de Finanțe a cerut strămutarea procesului la București, unde e sediul ministerelor chemate în judecată. Au pledat în favoarea acestui incident dnii advocați Cristea, și Al. Ionescu. Banca Agrară era reprezentată în ședință prin d. Em. Antonescu, deputat și unul din fruntașii partidului național. D. Em. Antonescu mărginindu-se a cere respingerea incidentului de incompetență, a făcut, totuși, o lungă pledoarie, atingând întrucât va și unele chestiuni cari constituiesc fondul însuși al procesului.

Tribunalul a respins incidentul ridicat de advocații statului, rămânând astfel ca procesul Băncii Agrare să se judece înainte la Cluj.

Jucați la LOTERIA PRESEI 2 lei un lot

Reforma financiară în Franța

— Proiectele guvernului Painlevé —

Nouile articole din proiectul lui Painlevé prevăd, o contribuție excepțională, plătită în 14 anuități egale cu 15 la sută din venituri, cu facultatea unei descărcări imediate totale plătită în rente emise de la 1915. Acestea vor fi scutite de plata acestei taxe, după o prețuire determinată.

Rentele nominative emise înaintea de 1914 vor fi scutite de contribuția excepțională.

Proprietarii bunurilor imobiliare și societățile franceze vor trebui să remiță Casei de amortizare — ca garanție pentru cele 14 anuități — un titlu de creanță care pentru societăți va egala 15 la sută din activul net.

Rentele sau titlurile de Stat libere, acceptând conversiunea titlurilor lor, comportând o reducere a intereselor de 10 la sută.

Bonurile de tezaur cu scadență de 3, 6 și 10 ani din 8 Decembrie 1925, vor fi reînnoite și înlocuite prin titluri amortizabile în 20 ani sau prin titluri de tip chiar nerambursabil înainte de 8 Decembrie 1929.

Proiectele astfel prelucrate exclud orice inflațiune.

Ziarele. constată în genere, că situația parlamentară de ieri s'a clarificat, totuși cea mai mare parte prevede că proiectele lui Painlevé vor da loc — în cele doua întruniri — la vii desbateri

Plata locomotivelor comandate în America

S'au hotărât definitiv condițiile de plată în ceea ce privește stockul de locomotive furnizate de casa Baldwin din America.

În urma tratativelor urmate cu reprezentanții casei Baldwin se ajunsese încă de astă primăvară la un proiect de aranjament a fost aprobat atât de guvernul nostru cât și de creditorii americani.

Proiectul, acceptat și iscălit, a fost trimis ministerului de Finanțe, la București, unde a fost investit cu iscălitura dlui Vintilă Brătianu. Executarea lui începe chiar dela intrarea în vigoarea a bugetului 1926.

Datoriile pe care le avem de plătit sunt 2 milioane dolari. Plata a fost eşalonată pe 5 ani, cu dobândă și comision de 7 la sută pe an.

MIMI RUSZ

ȘI
FIUL

Industrie de lemne
LUGOJ, BANAT

Industria de lemne. Fabrica de cherestea. Parchete. Marfe de lemne și de furnir. Plăci de scaune. Cuie de lemn pentru pantofari. Incovoierea mecanică a lemnului

Telegrame: Gépgyár TELEFON: 148. **Turnătorie de Fier și Fabrica de mașini din Cluj, S. A.** Str. CHINTĂULUI 18 (fost Kajántói-ut 68)
Fontă, tevi de presiune, minghinele paralele, potcoave de cizme, colți depotcoave, transmisiuni.

Știri și fapte politice

Când se retrage guvernul?

Știrile despre o apropiată retragere a guvernului nu pot să fie adevărate, pentru următoarele motive.

Zilele aceste, d. Vintilă Brătianu va depune în Cameră proiectul Bugetului general al Statului pe anul 1926. Discuția asupra Bugetului va începe astfel abia la sfârșitul lunii Noiembrie și va dura până în preajma vacanței Crăciunului. Tot în acest răstimp se va debate și proiectul de lege asupra băuturilor spirituoase.

Guvernul nu va aduce, prin urmare, la Cameră, proiectul de reformă electorală decât după vacanța Crăciunului, ceea ce înseamnă, mai exact, pe mijlocul lunii Ianuarie. Până nu va trece și acest proiect de lege, — indiferent de modificările care i se vor aduce, — Parlamentul nu va fi dizolvat.

Iată cum se poate arăta, cu calendarul în mână, că Parlamentul nu va fi dizolvat până în Februarie și, implicit, guvernul nu se va retrage până atunci, cu toată dorința unora de a vedea lichidat cât mai repede acest regim.

Congresul averescan

În zilele de 20 și 21 Noiembrie a avut loc la București congresul partidului poporului, sub președinția dlui general Averescu.

Fiind convins că va lua, la primăvară, succesiunea guvernului actual, partidul poporului discută de pe acum diferite probleme fi-

nanciare, pentru a nu fi surprins nepregătit.

Cu toată obiectivitatea de privitori imparțiali vom examina și noi soluțiile aduse în congresul partidului poporului.

Tratatul opoziției

Delegații partidului național și ai celui țărănesc, cari au mandat de a trata condițiile unei eventuale colaborări la guvern, s'au întrunit în cursul săptămânii acasă la d. C. Argetoianu. La aceste întruniri, d. N. Iorga n'a participat.

Nu s'a luat pentru moment, nici o hotărâre. Discuțiunile au urmat în jurul concluziunilor la cari s'a ajuns cu prilejul discuțiunilor delegaților ambelor partide și vor continua.

La prima consfătuire au luat parte d-nii Iuliu Maniu, C. Argetoianu, dr. Demetrescu-Brăila, din partea partidului național și d-nii I. Mihalache, dr. N. Lupu, C. Sere și Virgili Madgearu din partea partidului țărănesc.

Delegații partidului țărănesc au cerut sporirea numărului delegației la cinci de partid.

Alegerile comunale

Intr' un cerc de parlamentari, d. dr. I. Costinescu, primarul Capitalei a declarat deunăzi, că alegerile comunale nu vor avea loc în niciun caz, înainte de 15 Februarie.

S'ar putea întâmpla, deci, ca aceste alegeri să fie prezidate de un alt guvern.

Situația pieței parchetei în Ardeal

Ce declară dl L. Rimanoczy revistei „Lemnul“

În ultimii ani industria de parchete la noi a luat un având puternic, Revista forestieră publică în numărul său din urmă o dare de seamă și declarațiile dlui Ladislau Rimanoczy din Oradea-Mare care ne-a dat următoarele relații cu privire la situația actuală a pieței de parchete din țară.

Iată ce spune acest specialist. Actualmente piața de parchete din România este foarte vie. Se caută intens parchetele în București unde construcțiile au luat puternic avânt și în Galați de unde se exportează însemnate cantități.

Dimensiunile parchetelor din România asigură acestora frumoase deosebirii pe piețele din orient, Germania și Ungaria, cumpărătorilor însă nu le convin prețurile mult urcate, în urma marilor cheltuieli de transport și a taxelor vamale.

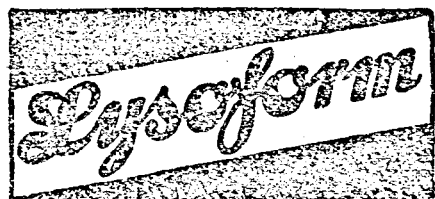
Dacă materiile prime necesare fabricării parchetelor, s'ar putea procura cu prețuri proporționale cu cele ale parchetelor, acest ram industrial ar lua un și mai puternic avânt la noi.

Însă, în ultimul timp, exploatarea pădurilor la noi este mult împiedecată prin grave dispozițiuni restrictive. Iar exportul lemnului de stejar este aproape iluzoriu astfel fabricile de cherestea nu produc frize în can-

tității suficiente pentru a acoperi necesitățile fabricilor de parchete. Scumpirea materiilor prime face ca pe piața internă parchetele din străinătate să fie preferate parchetelor fabricate în țară și astfel fabricile indigene sunt nevoite a căuta în străinătate deosebirii pentru produsele lor.

Prețurile actuale ale parchetelor, în țară sunt următoarele: parchet cl. I. 220—230 lei per m², parchet cl. II. 180—200 m², frize 250 lei per m², lațuri 12—14 lei m².

Amintim aici că fabrica Rimanoczy din Oradea-Mare care-și valorifică produsele în v. Regat și îndeosebi în Galați, produce zilnic 800—10000 m².

Cel mai bun desinfectant

Cei mai ieftini și mai buni Ciorapi și tricotate să pot căpăta la Magazinul Hajnal Cluj, Calea Regele Ferdinand No. 1.

Distrugerile petrolifere

O nedreptate făcută României

Am vorbit la timp despre tratativele începute la Londra cu guvernul britanic pentru a se ajunge la un aranjament în chestiunea distrugerilor petrolifere. Cum această problema nu e îndeajuns de bine cunoscută, în Ardeal, vom da aci unele amănunte.

În Noiembrie 1916 guvernul român, în urma presiunilor și demersurilor făcute de reprezentanții puterilor aliate, ordonă distrugerea tuturor instalațiilor de exploatare, de prelucrare și de transport ale petrolului precum și arderea depozitelor de țiței și derivate schele rafinerii și stățiile de înmagazinare din toată Muntenia și Dobrogea.

Scopul unic al acestei distrugerii era de a lipsi pe inamic de una din cele mai importante arme de război. El a fost pe deplin atins.

S'au distrus în județele Dâmbovița, Prahova, Buzău 1.677 sonde. Din cari 1047 productive. 26 de rafinerii de petrol, rezervoarele din schele și fabrici cu 286 000 tone de țiței și de derivate de petrol, cu toate instalațiile lor anexe, etc. Producțiunea redusă aproape la nimic în 1916—1917. a început abia în 1918 să se ridice, fără să ajungă însă nici 50 la sută din aceea dinaintea distrugerii.

Guvernul britanic care a dat în construcții reprezentanților săi diplomați și militari din România pentru a obține o distrugere radicală și completă asigură, în numele aliaților, prin scrisoarea lui Sir Barclay adresată ministrului de externe român, că pagubele rezultând din această măsură vor fi reparate de aliați.

După război, lucrurile s'au schimbat însă Guvernul englez a trimis în 1919 o misiune de anchetă în România. Însărcinată să viziteze schelele, rafineriile, depozitele distruse, în vederea evaluării pagubelor cauzate numai în teritoriile aliate și neutre în întreprinderile de petrol fără să înșușeze guvernul român s'au să i ceară măcar încuviințarea sa prealabilă.

Despăgubirile privitoare la petrol cuprind două părți una despăgubirea industriilor private, care a fost evaluată de o comisiune mixtă engleză, franceză și română, la a-

proape zece milioane de livre sterlinge, și alta este paguba pe care a suferit-o Statul român și care când a fost să se evalueze, comisiunea nu s'a mai întrunit. Noi cerem această evaluare de aproape un an de zile și delegatul României care s'a dus în străinătate, este tocmai în contact cu cercurile oficiale franceze și engleze ca să obțină această evaluare și să stabilească astfel în mod definitiv valoarea totală a creanței noastre.

România a pus dela început principiul: „noi am distrus pe teritoriul nostru, noi despăgubim. Noi am luat angajamentul față de păgubiți, prin urmare noi plătim, și deci nouă trebuie să ne dați bani.“

S'ar părea acum, că guvernul britanic a acceptat punctul nostru de vedere, rămâne numai să se ajungă la o soluție pentru ca plata despăgubirilor să se facă prin mijlocirea României.

BORVIZ

DE

BORSEC

Regele apelor minerale.

Direcția comerclală:

CLUJ

Str. Memorandului 8

(Casa Tischler)

Reprezentanța pt. vechiul regat:

BUCUREȘTI

Strada Carol No. 25

Citiți, abonați

„LEMNUL„

ELEONORA SZILÁGYI S. A.

Fabrică autorizată pentru producerea de liqueururi, romuri și cognac, și

Prima Fabrică Română de șampanie CLUJ.

PRODUCE:

tot solul de liqueururi, romuri, cognac și punchuri de prima calitate și igienice autorizate prin legea sanitară.

Șampaniile excelente „Favorit“-sec, „Demi“-sec, „Extra“-sec și „Femina“.

Pivnițele societății sunt aprovizionate cu vinuri provenite din cele mai renumi podgorii ardelenesti, din vechiul Regat și podgoriile Aradului.

Specialități: „Rózsamál“, „Som-dulce (Corniță), Rizling-dulce, Călugărul sur și vinuri de „Aszu“.

Biroul central, pivnițele și fabrica de șampanie se află în CLUJ, CALEA REGELE FERDINAND 103.

Filiala: în REGHINUL-SĂSESC. (Casă proprie.)

9—52

MARE ASORTIMENT DE
RAGLANE, SI MAINE DE BĂRBATI
SI COPIL LA

M. Neumann

CLUJ
Piața Unirii 14.

Cronică teatrală

„Heidelbergul de altădată“ de G. Mayer Förster

»Heidelbergul de altădată“ e o piesă care nu se va învechi ușor. Va avea totdeauna o nouă generație de studenți, cari s'o întinerească mereu la focul însuflețirii lor: — „Gaudeamus igitur!“ Iar cei cari sunt pe pragul celălalt al vieții vor privi cu melancolie spre tinerețea sburdalnică din urmă: — „O, jerum, jerum...“

Povestea o cunoașteți. Principele Karl Heinrich a trecut cu succes examenul pentru Universitate și se pregătește să se ducă la Heidelberg, vechia cetate de pe malul Neckerului, unde va urma câteva „semestre“ cursurile de-acolo. Karl Heinrich e însoțit de valetul său de cameră Lutz, care crede că totul va merge după eticheta dela Curte și de doctorul Jüttner, care va revedea Heidelbergul tinerețelor de altădată.

Heidelbergul cucerește dela început pe principele Karl Heinrich, care trăise până atunci departe de lume. Petrecerile studențești, glumele studențești, toate îl încântă. Dar mai presus de toate îl încântă blonda Käthie, nepoata hotelierului Räder.

Nimeni nu se gândește că acest vis frumos se va sfârși într'o zi.

Cu toate acestea, momentul despărțirii vine pe negândite. Ministrul Haugh sosește la Heidelberg cu un trist mesagiu. În urma morții unchiului său, principele Karl Heinrich trebuie să se întoarcă acasă. Va domni peste micul principat german, și plăcerile tinereții nu-i mai sunt de-acum încolo îngăduite. S'a isprăvit cu viața-studențească! S'a isprăvit cu Käthie...

După doi ani, principele Karl Heinrich se mai întoarce odată la Heidelberg, unde a petrecut atâtea ceasuri frumoase, ca să retrăiască încă odată vremile de-atunci. Dar călătoria princiară se desfășoară de data această după un program oficial, cu ținută de ceremonie, cu discursuri comandate, cu răceală protocolară, ca o penibilă corvadă festivă. Studenții nu mai sunt camarazi. Sunt solemn, țepoși și respectuoși. Cântecile au și ele ceva trist.

Numai Käthie e tot aceea de odinioară. A doua despărțire e și

mai dureroasă decât cea dintâi. Principele mizantrop și rezemuala chelneriță nu se vor mai revedea niciodată.

„Heidelbergul“ a fost foarte bine jucat pe scena Teatru'ui Național din Cluj. Dna Jana Popovici-Voina a redat admirabil dragălașenia voaoasă a blondei Käthie. D. Mihăilescu-Brăila a fost un Karl Heinrich cald și convingător. În doctorul Jüttner, d. I. Stănescu Popa radiază o blândă simpatie. D. Neamțu-Ottonel a subliniat admirabil nota de ridicol a valetului Lutz.

Restul interpretării, figurație, corurile, fără greș. Lume multă, aplauze furtunoase, însuflețire studențească... O seară frumoasă...

Domnul dela ora 8.

Cine dorește să cumpere porțelan, sobe de teracotă și cărămizi refractare bune și ieftine să viziteze magazinul fabricii

„IRIS“
din CLUJ, C. Reg. Ferdinand 36-38, (Palatul Băncii Agrare)

DR. OD. APOSTOL

Medic de spital

Interne-Venerice

Consultă de la 2-6

în str. David F. 10.

PĂLĂRII și decorații de pălării pentru dame, mai ieftine au sosit la **Magazinul Hajnal** Cluj, Cal. Reg. Ferd. 1. Modele pariziene.

„Economii bugetare“

Se desființează ministerul Comunicațiilor?

Nu mai sunt decât câteva zile până la discuția generală a bugetului statului pe anul 1926. Cum se întâmplă aproape totdeauna la noi, opinia noastră publică nu cunoaște încă, nici măcar în linii generale, politica financiară a guvernului în legătură cu acest important proiect de lege, pe temeiul căruia se va desfășura toată gospodăria diferitelor departamente.

Astfel, s'a anunțat prin ziare apropiata desființarea ministerului Comunicațiilor, abia înființat, cași cum acest minister s'ar fi dovedit cu desăvârșire inutil. S'a svonit apoi, ca aceeaș soartă o va avea și proaspătul minister al Muncii. Prin desființarea acestor departamente s'ar realiza, se zice, importante economii bugetare.

Puțini au observat situația ciudată în care s'ar pune guvernul actual, dacă ar traduce în fapt aceste proiecte de simplificare a ministerelor. Pentru că, din două una. Sau cele două departamente sunt neolositoare, și atunci suprimarea lor se impunea dela început, sau ele corăspund unor nevoi reale, și atunci nu se cade ca pentru o înșălătoare reducere a cheltuelilor să se curme brusc o activitate rodnică în folosul țării.

Adevărul e că prin desființarea ministerului Muncii, cu atât mai puțin prin aceea a ministerului Comunicațiilor, nu s'ar face economii prea importante. Serviciile existente, create pentru anumite necesități, ar trece, cu funcționarii lor cu tot, la un alt departament, al cărui buget s'ar încărcă în acest chip cam în aceeaș măsură în care s'ar ușura bugetul general prin ștergerea departamentului desființat.

O singură normă e chemată, după părerea noastră, să hotărască în această privință: unitatea de conducere. De aceea credem și noi că scindarea în două a departamentului Muncii și Ocrotivelor sociale, pentru a avea la dispoziție un portofoliu ministerial mai mult pentru pretențiile partizanilor nemulțumiți, n'a fost o reformă chibzuită, deoarece toate problemele de ordin social se cade a fi îndrumate și rezolvate dintr'un singur loc, tocmai

pentru a nu se întâmpla confuzii și contradicții, cum s'a întâmplat adeseori.

Cât despre desființarea ministerului Comunicațiilor, chiar după ce s'a acordat o autonomie căilor noastre ferate, nu poate fi vorba decât despre o glumă. Veselul reporter care a născocit acest plan vrea să lase, probabil, importanta problemă a transporturilor pe seama ministerului Cultelor și Artelor...

Alta posibilitate nu vedem!

Este de mirat

că d'voastră nu aveți încă cunoștință că la noi puteți cumpăra

IEFTIN

și bine tot felul de obiecte pt. aranjamentul bucatăriei și pt. cadouri, tacâmuri, etc. precum.

Vase smălțuite.

Din prețurile de mai jos vă puteți convinge,

Pahar pt. apă, tare, dublu dela L. 4.40
Farfuri de porț. „L. 18

Pentru

Service pt. compot, porț. veritabil de Karisbad dela L. 156
Service pentru poame și prăjituri, porț. veritabil dela L. 150
Serv. de ciau și mocca, porțelan veritabil dela L. 280
Serv. de masă, 26 buc. porț. verit. de Karls, dela L. 1250
pers. 6 ulcele cu farfuri, porț. verit. colorat dela L. 20

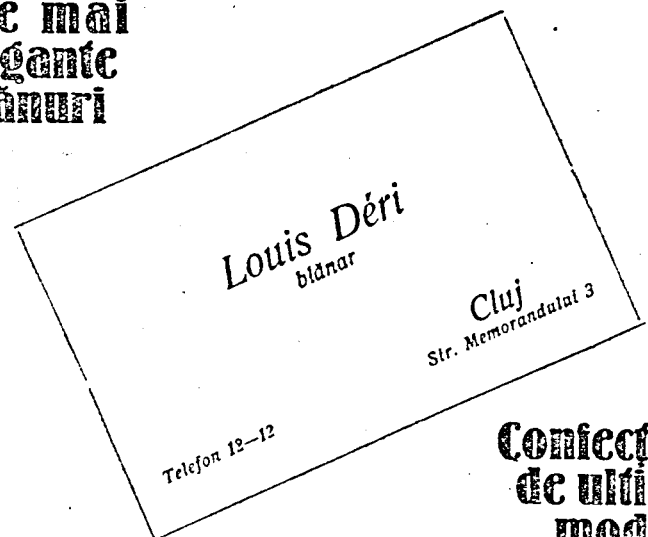
1 păr. ulcele cu farfurie, porțelan veritabil, semi-tare, dela L. 20

Prețurile de mai sus sunt valabile numai 14 zile.

MOSKOVITS & CO.

5 CLUJ.
Cal. Reg. Ferdinand 23.

Cele mai elegante blănuri

Confecțiuni de ultima modă

Mare asortiment
PIUL LUI MATIA RUM

cuțitar și optician, Cluj, Calea Victoriei No. 2.

1-11 Nickelare și ascuțitul se execută prompt.

Galosi și șosonii

„WIMPASSING“

sunt cei mai buni.

3-8

„CRISTAL“

Spălătorie și văpsătorie chimică
Vopsește și curăță orice rufărie!
Efectuează comenzi și prin postă!

CLUJ

Telefon No. 500.

Nationalizarea băncii „Pesti magyar”

Transacția încheiată cu banca „Chrissoveloni din București

S'a vorbit prin ziare despre o transacție încheiată între banca „Chrissoveloni” din București și Banca Ardeleană (Erdélyi Bank) din Cluj, cu privire la naționalizarea acesteia din urmă.

După cum suntem acum informați, adunarea generală de constituire a noii societăți, pentru alegerea noii conduceri, se va ține la 5 Decembrie a. c. Această adunare generală e chemată să dea formă legală tuturor aranjamentelor care au intervenit până acum, și cărora nu li s'a dat o publicitate mai largă. Aceste aranjamente privesc preluarea de către banca „Chrissoveloni” a tuturor filialelor „Băncii comerciale Ungare din Pesta, (Pesti Magyar Kereskedelmi Bank) apoi a „Băncii Ardeleană” din Cluj, la care „Pesti Magyar” e cointeresată posedând majoritatea acțiunilor.

Rezultatul la care s'a ajuns, după tratativele din rețelele două bănci principale, e să înființeze un institut financiar, cu un capital de 100 milioane lei, deocamdată, rămânând ca acesta să fie sporit, eventual, mai târziu. Centrala acestei băncii va fi aici în Cluj. În baza acordului intervenit, banca „Chrissoveloni” a luat asupra ei majoritatea acțiunilor, iar „Pesti Magyar” va avea o parte mai mică din acest institut nou fondat.

Astfel, naționalizarea lui „Erdélyi Bank” și a filialelor băncii maghiare din Budapesta va lua sfârșit. Asupra acestui important fapt din viața financiară a Ardealului vom reveni cu alte mai precise.

Serbările de binefacere

În Viitorul: oficiosul guvernului, găsim că e va aprecieri foarte juste cu privire la organizatorii așa ziselor serbări de binefacere:

Sărăns înrudită cu această mizerie publică este plaga organizatorilor de serbări publice și a purtătorilor de fel de fel de liste de colecte pentru nenumărate scopuri „culturale” sau de „caritate publică”. S'ar putea scrie volume întregi despre activitatea funească a acestor „propagandiști” voiajeri, despre energiile risipite în vânt de către public și autorități pentru a satisface trebuințele de viață ușoară a unor aventurieri ce ar trebui să dispară odată pentru totdeauna din orice țară civilizată.

Toată lumea știe că de multe ori nici 10 la sută din încasările rezultate de la asemenea serbări nu ajung la destinație, deoarece partea cea mai mare din ele se consumă cu acoperirea cheltuielilor de organizare, răstăcindu-se un înșămnaț procent mai ales în buzunarele orga-

nizatorilor, cari au grija să-și calculeze cheltueli cât se poate de ridicate pentru deplasare (tren, automobil, trăsuri, hotel, restaurant, bacșișuri etc.). Nu odată s'a întâmplat ca și liste de colecte, acoperite cu zeci de semnături și cu multe mii de lei, liste aprobate chiar de ministerul Muncii, pentru scopuri foarte frumoase de altfel să dispară fără urmă împreună cu sumele colectate. Orice control pe acest teren devine absolut imposibil, mai ales că foarte multe cazuri colectanții și organizatorii de serbări vin în localitate din alte părți ale țării și după ce și-au făcut suma, dispar, precum au venit.”

IN VEDEREA INTERNATELOR

Toate imprimările de contabilitate

Foi de zi,
Evidența alimentelor,
Tablouri, Chitanțe
etc.

se pot procura la

LIBRARIA BOROS, CLUJ

În sbor de asupra Ardealului Raidul grupului de aviație din Cluj

Grupul de aviație din Cluj a efectuat săptămâna trecută o călătorie aeriară de asupra Ardealului.

Călătoria s'a săvârșit în cele mai bune condiții.

În șase ore de sbor s'a parcurs 1000 de km. urmându-se următorul itinerar: Cluj, Brașov, Făgăraș, Sibiu și Arad s'au instalat 2 echipe de alimentare cu benzină și ulei.

Drumul de la Cluj la Brașov s'a efectuat în condiții destul de bune deși cu cât escadrila se apropia de Brașov, cerul se înoua și un vânt puternic de la sud-est îi îngreua înaintarea. Aterizarea la Brașov s'a făcut în bune condiții.

Plecând din Brașov pentru a doua etapă, escadrila începe a simți serioase obstacole. La 10 km. sud de Făgăraș cerul se întuneca și numeroase coloane de nori se pun în calea escadrilei. Totuși, avioanele își continuă drumul. La Deva începe ploaia, o ploaie deasă, silind avioanele să-și coboare sborul la 2—300 metri înălțime. După 2.45 ore de drum, escadrila aterizează la Arad, în neputință de

a-și continua drumul în aceeași zi. Luni după amiază, drumul de la Arad la Cluj, prin Salonta Mare în 25 minute, în cele mai bune condițiuni.

Deși vremea a fost neprielnică, piloții au dovedit o admirabilă pregătire. Greutățile cu care au avut să lupte în acest raid, dovedesc cu atât mai mult temeinica lor pregătire pentru război, vremea nepotrivită a fost o încercare în plus.

Pentru aceasta ne facem o deosebită plăcere felicitând pe bravii noștri piloți de recordul reținut, și cu deosebire pe d. maior T. Măndreșcu, înțiatorul acestui raid.

— Administrația căilor ferate a dispus o anchetă pe valea Jiului pentru a se putea remedia greutățile pe cari le întâmpină transporturile de cărbuni, destinate atât căilor ferate cât și particularilor.

În acest scop a plecat la Petroșani și Vulcan o comisiune care să studieze la fața locului toate lipsurile ca și nevoile ce se opun realizării în condițiuni bune a acestor transporturi.

Loteria Presei se va trage la 16 Dec. a. c.

ULTIMA SĂPTĂMÂNĂ!

PENTRU 12 PERSOANE

SERVICIU DE MASĂ DIN KARLSBAD

Lei 3860.— Lei

Serviciu de masă pentru 6 pers. din Karlsbad	Lei 1590.—
Serviciu de ceai pentru 12 pers. din Karlsbad	Lei 570.—
Serviciu de pahare șlefuite pt. 12 pers. (48 buc.)	Lei 690.—
Serviciu de ceai pentru 6 pers. din Karlsbad.	Lei 420.—
Serviciu japonez de ceai pentru 6 persoane.	Lei 780.—
Dăreche de cești din Karlsbad	Lei 25.—
Serviciu de pahare șlefuite pentru 6 persoane	Lei 345.—
Serviciu de japonez de poame pt. 6 persoane	Lei 260.—
Pahar șlefuit de apă	Lei 5.50
Pahar șlefuit de vin	Lei 4.50
Cușit din alpaca „Solingen”	Lei 75.—
Lingură sau furculiță din alpaca	Lei 45.—
Linguriță de cafea din alpaca.	Lei 25.—

FISCHEER

STICLĂRIE, CLUJ

ULTIMA SĂPTĂMÂNĂ!

Abonați
„ARDEALUL”

Ciorapii SĂNDOR sunt cei mai buni! **CLUJ, Piața Unirii 9**

PIAȚA ECONOMICĂ ȘI FINANCIARĂ

Cereale

Grâu: 82.000 lei vag.
Porumb: 44.000 lei vag.
Orz: 57.000 lei vag.
Ovăș: 58.000 lei vag.
Săcară: 68.000 lei vag.

Vite

Vite 20—22
Porci 32—46
Vițel de lapte 30

Petrol și derivate

Prețurile au fost:

Țițeiul cotează 28.100—28.300 lei vagonul de Buștenari și Băicoiu ușor și 22.900—23.000 lei, cel de Moreni neparafinos.

Benzina ușoară e cerută la 10.20 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 10.30 lei kgr.

Benzina grea e cerută la 7.10 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 7.15 lei kgr.

Petrolul lampant este cerut la 2.90 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferit la 3.00 lei kgr.

Motorina este cerută la 1.90 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 2.— lei kgr.

Păcura este cerută la 1.50 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 1.55 kgr.

Uleiurile CFR. se găsesc la 5.15 lei kgr. loco fabrică fără taxe.

Uleiul regal e cerut la 7.30 lei kgr. loco fabrică fără taxe, OO a 8.30 lei kgr. și cel OOO la 11.20 lei kgr. loco fabrică fără taxe.

Fierărie

Cositor lei 325—335.
Compoziție dela 10 la 80 la sută, conținut garantat de cositor lei 46—285.

Plumb lei 44—48.

Zinc lei 44—55.

Antimoniu lei 90.

Aramă lei 105—125.

Alamă lei dela 103—130.

Tablă neagră dela 05—130 mp. lei 21—14.—.

Tablă neagră de acoperiș dela Nr. 16—Nr. 22 lei 21—50.

Tablă galvanizată dela Nr. 18—Nr. 22 lei 30—32 pe kgr.

Tablă albă dela 90 libre la 216 lei 1500—3350.

Fer: în bare lei 10—60.

„ beton lei 10—60

„ cornier lei 10—70

„ balot 12.50

Tevi de gaz: negre dela 24—300 lei.

Tevi galvanizate ca mai sus, cu 40 la sută adaus.

Spirtoase

Spirit engros 46—50 lei.

Vin 17—35 lei.

Manufactură și Textile

Zefir m. lei 30—200
Batist m. lei 30—70.
Mătăsă m. lei 480—1200.
Pânză m. lei 28—80.
Ciorapi de bumbac lei 20—25.
Ciorapi de ață lai 70—80.
Ciorapi de fidecos lei 85—150.
Mănuși de ață lei 30—100.

Coloniale

Cafea Rio 118—120.
„ Maragojip 240—50.
„ Salvador 185—90.
„ Portorico 165—170.
Orez Rangoon 22—50.
» Japonez 28.—.
Cacao Corf. 72.
Lămâi per ladă 850
Ceai Moning 130, O. P. 220—30.
Migdale 195—220.
Zahăr 27—30.
Piper 98.
Scorțișoară 76.
Alune 185—195

Furac

Fân 250—220.
Lucernă 240.
Pae 80—100.

Pielărie

Talpa I-a lei 155—165
Talpa II-a lei 140—135.
Cruon I-a lei 195—220.
Cruon II-a lei 145—205.
Gatur 100—135
Porle 90—130.
Porle englez 155—180.
Box negru I-a 80—90.
Box negru II-a 60—70.
Box color I-a 110—120.
Box color II-a 70—90.
Chevreaux 70—100.
lac 110—125

Chimicale

Salicil 230—50.
Glicerină 125.
Formalin 85.
Naftalin 24—26.
Accid carbonic 68—72.
Chinină sulfurică 5000.
Stearină 85.
Parafină 50.
Ceresină 70—75.
Sare bismut 1200—1400.
Vaselină albă 85.
„ galbenă 45.
„ albă americană 110
„ galbenă americană 70.

BURSA

Valutelor la Zürich
21. Nov. deschidere.

Franci francezi	2050
Franci belgieni	—
Lire sterline	2513
Lire italiene	5080
Dolari	518 ³ / ₂
Reichsmark	23—45
Franci elvețieni	—
Coroane cehe	1537 ¹ / ₂
Coroane ungare	72—70
Shillingi	—
Drahme	—
Dinari	920
Lire otomane	—
Zloți	—
Lei	235—
Napoleoni	—
Marca Pol.	73 ¹ / ₂
Pesetas	—

Tarifele pe C. F. R.

Ce rost mai are autonomia?

Legiferând autonomia C. F. R. guvernul a adus ca argument principal faptul că interese superioare de stat cer ca actuala administrație birocratică a C. F. R. să fie schimbată, punându-se la conducere specialiști cari prin muncă pricepută să readucă la normal situația atât de zdruncinată a căilor noastre ferate. Era vorba, cu un cuvânt, de o conducere modernă care să stărpească răul ce bântue de atâta timp, această instituție. Argumentul era just și puternic și populația aștepta mult de la activitatea unei gospodării autonome. Abia constituită însă această gospodărie, s'a grăbit să arate publicului că este prea optimist, și prea sunt mari speranțele ce leagă de activitatea ei.

În timpul de urmă direcțiunea generală C. F. R. s'a convins că politica tarifară de până acum este fundamental greșită și că ea reclamă o modificare radicală. Până acum aveam 6 clase tarifale în cari era peste puțină ca mărfurile să fie specificate și clasate după valoarea lor. Astfel se explică faptul că până acum nu s'au efectuat decât urcări generale de tarif în urma căror multe mărfuri cu valoare mai mică nu pu'au suportă cheltuielile de transport. Urmărind modificarea politicii sale tarifale direcția C. F. R. s'a văzut nevoită a întocmi o nouă nomenclatură, mai largă, în care mărfurile să poată dobândi o specificare mai pronunțată poată fi clasate potrivit valorii ce reprezintă. Cu o astfel de nomenclatură se da posibilitatea de a se majora tarifele numai pentru mărfuri de valoare mai mare cari pot suporta această majorare. Tot atunci direcția C.F.R. proiectase și o reducere a cheltuielilor de administrare.

În timpul acesta vine comisia autonomă care își inaugurează activitatea răsturnând toate proiectele Dir. Gen., limitând nomenclatură la 10 clase tarifale și luând în proiect o nouă majorare generală de 30-50 la sută.

Faptul acesta a dat loc la un conflict între ministerul comunicațiilor și ministerul de finanțe. d. V. Bră-

tianu declarându-se pentru majorarea parțială cu cât mai multe clase tarifale și neadmitând o majorarea generală decât în cazul când aceasta ar fi recompensată prin suprimarea suprataxei de 50 la sută.

Ne întrebăm acuma, ce rost mai are autonomia C. F. R.?

Piața lemnului

În țară cât și spre export piața lemnului de construcție și cherestea a intrat în epoca liniștii astfel că nici-o mișcare nu se resimte. Prețurile cu toate aceste împrejurări se mențin, din motiv că producția din anul acesta a fabricilor de cherestea va fi iarăși cam redusă, iar fabricile lucrează în special marfă pentru export, toată fiind angajată de mai înainte. Azi nu mai este obiceiul să se lucreze pentru depozit; marfa eșită din tăietor după ce a făcut stajul normal de manipulare se expediază în dok, astfel că întreprinderile forestiere ardene nu mai dispun de stocurile renunțate de cherestea. Campania de toamnă fiind spre sfârșit asupra prețurilor și eventualitățile sezonului de primăvară vom reveni.

De tot agitată este piața lemnului de foc. Pe lângă faptul că lemne de foc nu prea avem: întreprinderile din cauza lipsei de vagoane nu și au putut transporta lemnele în depozitele dela orașe, deci populația nu s'a putut aproviziona la timp. În momentul de față când frigul să înăsprește criza lemnului de foc devine și ea tot mai acută, căci situația cu transportul pe zi ce merge să înrăutățește.

Azi prețurile au ajuns la paritatea de 7600-8000 lei de vagon de lemne de foc de fag în Cluj, la fel cași la frontiera maghiară Biharpuspöki unde ni-se oferă pentru lemne de fag 7800—8000 lei de vagon. Criza în lemne de foc a nivelat prețurile urcându-le deci în țară la înălțimea prețurilor lemnului de export.

Și este foarte probabil că prețurile lemnului de foc se vor mai urca.

Ch.

Abonați „LEMNUL“

!!! ZILNIC PROASPĂTĂ !!!

DREHER-HAGGENMACHER

EXTRA-SPECIAL

Se află în restaurantul din CALEA REG. FERDINAND 70, proprietatea lui Desideriu Mezei

D-I. A. C. Cuza la Cluj

Sosirea in gară. — Măsurile de ordine. — Conferința dela Arena sportivă. — Intrunirile în județ.

Azi, sâmbătă dimineața, la ora 11, a sosit în Cluj d. A. C. Cuza, președintele „Ligei naționale creștine”. D. A. C. Cuza era așteptat pe peron de un numeros grup de domni și doamne din „Liga națională” și de alți prieteni și cunoscuți, printre cari: I. Cătuneanu, dr. Iuliu Hațiegan, profesori universitari, dr. Valer Roman, dr. Sebastian Bornemisa, dr. Valer Pop, părintele Moța, Al. Hodoș, etc. etc.

Era de față, deasemeni, o delegație de studenți.

Grație măsurilor de ordine luate de autoritățile polițienești sub direcția supravegherii a dlui Ovidiu Gritta, nu s'a petrecut niciun incident mai serios. Nu s'au rostii discursuri, ci s'au schimbat numai câteva cuvinte de buna-venire, d. A. C. Cuza mulțumind celor de față pentru primirea călduroasă ce i s'a făcut.

După masă urma să aibă loc conferința dlui A. C. Cuza în sala Teatrului Național, despre „Doctrina naționalistă Creștină”. Conferința fusese anunțată în oraș prin afișe mari, galbene și direcția Teatrului Național se învoise să dea săliu pentru această manifestare politică, dar în urma ordinelor primite din partea ministerului de Interne, conferința nu s'a mai putut ține la Teatrul Național.

Ordinul a fost adus de d. Ovidiu Gritta, prefectul poliției, care a fost chemat special pentru aceasta la București.

În urma acestor dispozițiuni, pentru a se evita orice demonstrații de stradă, s'a hotărât în ultimul moment ca atât sfîșirea steagului „Ligei naționale creștine” din Cluj, cât și conferința dlui A. C. Cuza să aibă loc la „Arena sportivă”.

Sosirea dlui A. C. Cuza la Cluj a produs, cum era firesc, o vie agitație în rândurile populației evreiești din localitate, comercianții evrei, mai cu seamă, temându-se de oarecare manifestații ostile. Din întâmplare, astăzi fiind Sâmbătă, toate magazinele evreiești sunt închise, așa că nu sunt temeri de tulburări.

Dealtfel, chiar conducătorii antisemiți au dat instrucții precise partizanilor lor de a nu săvârși nici un fel de violență,

asupra nimănui. Cum toate întrunirile convocate până acum de dl A. C. Cuza s'au desfășurat în completă liniște, avem toate motivele să credem că nu se va petrece nicio neorânduială.

O ordonanță a prefecturii de Poliție, afișată pretutindeni, interzice orice fel de demonstrații de stradă.

În cursul acestei săptămâni, dl A. C. Cuza va ține o serie de întruniri populare, fiind însoțit de membrii „Ligei Naționale Creștine”, în județele Cluj și Someș. (Solnoca-Dobâca.) Luni se vor ține adunări în Ciucea și la Poieni. În zilele următoare, dl A. C. Cuza se va duce la Dej și la Gherla.

Știri externe

Un krah la New-York

La bursa din New-York s'a produs un krah, cum nu s'a mai pomenit din anul 1901.

Bursa a fost de câteva zile agitată din cauza urcării scontului de către banca „Federal Reserve Bank” din Boston. În ziua de 10 Noiembrie s'a produs o panică, în urma căreia numeroase firme au suferit pierderi enorme. Unele firme au fost chiar în imposibilitate să-și îndeplinească angajamentele.

Efectele au scăzut cu câte 25 puncte. În lumea financiară din New-York domnește o mare neliniște din cauza aceasta.

Exportul vinului unguresc

Exportul vinului unguresc merge greu. În Polonia abia au fost plătate 2200 hectolitri, în Austria 19.200 hectolitri, pe prețul de favoare, 30 coroane aur. Azi pe piața Vienei se cer vinuri superioare țării de 13 grade, din care cauză vinurile italiene fac celor ungurești o mare concurență.

În Cehoslovacia nu s'a importat de loc vin unguresc.

Datoriile Italiei

Ziarul „Weekly Dispatch” anunță că misiunea fina țiară italiană întorcându-se din Washington va trece prin Londra cu scop de a pune la cale negocieri în vederea orânduiri datoriilor de război care se urcă la 553 milioane lire sterline.

— Ziarele din Capitală sosite astăzi, Sâmbătă, aduc știrea că guvernul a hotărât definitiv să renunțe la alegerile comunale.

Aceste alegeri vor fi prezidate de guvernul care va prezida și alegerile generale, și care nu va fi tot guvernul actual.

INFORMATII

— Primăria orașului Cluj n'a luat încă nicio hotărâre cu privire la numirea unui director al Uzinei electrice din localitate. Se știe, că pentru ocuparea acestui post s'a ținut un concurs la care au luat parte 14 ingineri. După cum suntem informați, majoritatea membrilor Consiliului comunal înclină pentru menținerea actualului director, d. inginer Roată.

— Orașul Brașov tratează încheierea unui împrumut de 200 milioane lei, pentru necesitățile sale edilitare. Între altele, e vorba de înființarea unui tramvai electric.

— Criza economică a devenit atât de gravă în Basarabia, încât un mare număr de comercianți din Chișinău au cerut ministerului de Industrie și Comerț un moratoriu de trei până la șase luni.

— Din lucrările încheiate la ministerul Finanțelor rezultă că sporul care se va acorda la funcționarii publici nu va depăși c ta de 30 la sută peste salariile actuale.

În cece privește soldele militarilor, a rămas ca peste sporul care s'a fixat, — și anume 40—45 la sută, să se mai acorde cecece va prisosi din excedentul bugetar.

S'a acordat, în general, un spor de 500 milioane lei la bugetul de anul trecut.

— D. Emil Grandpierre, fostul vice preș dinte al partidului maghiar, a părăsit definitiv Ardealul stabilindu-se la Budapesta. Fruntașul maghiar anunță că va scrie, acolo, o monografie asupra ungarilor din România.

— Ziarul „Ardealul” a anunțat încă acum două săptămâni, că d. Vintilă Brătia-

nu urmărește o urcare a impozitelor. Proiectul general al Bugetului statului aduce acum o confirmare a știrea pe care am dat-o. Printre noile venituri prevăzute, s'a trecut în Buget și un spor de 1 miliard lei, numai pentru impozitele directe, veniturile indirecte au fost evaluate, deesemeni, cu un miliard de lei în plus.

Rămâne să vedem, în cursul desbaterilor parlamentare, cum vor fi repartizate aceste sporuri.

— În legături cu desbaterile pentru majorarea taxelor vamale pentru cărbuni s'au făcut și oare cari concesii la importul de cocs.

Ministerul de Industrie și Comerț a cerut Ministerului de Finanțe să reducă taxele vamale pentru cocsul importat pentru uzinele de gaz și turnătoriile de fer. Ministerul de finanțe nu a luat până acum nicio dispozițiune în această privință și astfel cocsul se taxează la import tot cu 400 lei per tonă. Reduceri de taxe se acordă numai din caz în caz și când întreprinderile cari importă cer aceasta prin comisia industrială superioară.

— Dl. Octavian Furlugeanu directorul Soc. „Stăruința Românească” Cluj a fost numit comis-r al guvernului pe lângă Camera de Comerț și Industrie din Timișoara.

— Ministerul de Finanțe a făcut cunoscut tuturor administrațiilor financiare din țară să nu mai primească sub niciun pretext biletele de 1 și 2 lei, cari nu mai au putere de a circula încă deia 1 octombrie trecut.

— D. Josef Biro a fost confirmat de ministerul Industriei ca secretar al Camerei de Comerț din Târgu-Murăș. În acelaș timp a confirmat pe d. Șt. Nica în postul de secretar al Camerei de Comerț din Timișoara.

Trifoi și lucernă

Cumpărăm cași în anii trecuții orice cantități de **seminte de trifoi și lucernă**

pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

ATENȚIUNE! Acelor proprietari, cari ne vor vinde nouă produsele lor, ne obligăm, ca să le decusutăm, cu mașinile proprii, (curățim de matasă) gratuit a zecea parte din marfa vândută nouă, pentru a fi întrebuițată la viitoarea însămânțare.

BANCA CENTRALA, Secția Cereale
CLUJ, Strada Regina Maria No. 1—3.

1—4

Sticlărie și porțelan

geamantane pentru călătorie și gente de piele pentru doamne, mai ieftin cumpărați în

Magazinul „PARISIEN”
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 12.